

STORVRETAGÅRDEN, STORVRETA 46:21 STORVRETA, UPPSALA KOMMUN

**ANTIKVARISK BYGGNAD SINVENTERING OCH
ÅTGÄRDSPROGRAM, 2021-12-02**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	BAKGRUND	4
2.	FASTIGHETSUPPGIFTER	4
3.	KULTURHISTORISKT FÖRFATTNINGSSKYDD DETALJPLAN RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖVÅRDEN FORNLÄMNING/KULTURMILJÖLAGEN KOMMUNAL KULTURMILJÖ PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL) BOVERKETS BYGGREGLER (2011:6) - FÖRESKRIFTER OCH ALLMÄNNA RÅD (BBR)	4
4.	HISTORISK BAKGRUND STORVRETA STORVRETAGÅRDEN	10
5.	BYGGNAD SINVENTERING OCH ÅTGÄRDSPROGRAM SAMMANFATTANDE SKICK/SKADEBILD/ÅTGÄRDSBEHOV STOMME OCH TAKSTOL GRUND OCH SOCKEL TAK OCH SKORTSEN FASAD SNICKERIER/DÖRRAR SNICKERIER/FÖNSTER TAKAVVATTNING TRAPPA INTERIÖR	13
6.	KULTURHISTORISKA VÄRDEN OCH KARAKTÄRS DRAG KULTURHISTORISKA VÄRDEN KARAKTÄRSSKAPANDE BYGGNADSDetaljer	38
7.	REKOMMENDATIONER VID ÄNDRING OCH RENOVERING	39
8.	FÖRSLAG PÅ SKYDDS- OCH VARSAMHETS BESTÄMMELSER I DETALJPLAN BYGGNADEN FÖRSES MED RIVNINGSFÖRBUD (R) SKYDDBESTÄMMELSER INFÖRS I PLAN (Q) VARSAMHETS BESTÄMMELSER INFÖRS I PLAN (K)	39
9.	KÄLLOR LITTERATUR ARKIV	41

STORVRETAGÅRDEN, STORVRETA 46:21, STORVRETA, UPPSALA KOMMUN
Antikvarisk byggnadsinventering och åtgärdsprogram
2021-12-02

UPPDRAGSGIVARE
Botrygg AB, genom Charlotta Ek

ANTI-KVARISKT MEDVERKANDE
Lisa Sundström, byggnadsantikvarie, certifierad sakkunnig kontrollant av kulturvärden - K, Tengbom

FOTO OMSLAG
Storvretagården, Foto: Lisa Sundström
Tengbomgruppen AB
Katarinavägen 15
Box 1230
111 82 Stockholm
telefon: 08-412 52 00
www.tengbom.se
org.nr. 56329-9113

1. BAKGRUND

Ett planarbete för utveckling av Storrreta centrum är under arbete. I samband med planarbetet har Tengbom fått i uppdrag av Botrygg att utreda Storrretagårdens skick för att bedöma, med hänsyn till kulturmiljövärdena, om byggnaden bör bevaras och bli en del av utvecklingen av Storrreta centrum eller rivas.

I uppdraget har ingått att på plats inventera och dokumentera byggnadens tillstånd och utifrån åtgärdsbehov och skadebild göra en bedömning av möjligheten att tillvarata byggnaden vid framtida utveckling av Storrreta. I arbetet har ingått att ta fram ett övergripande åtgärdsförslag anpassat utifrån antikvarisk utgångspunkt.

Som bakgrund har en beskrivning av Storrretagårdens historia samt kulturhistoriska värde tagits fram såväl som de kulturhistoriska författningsskydd som är tillämpliga vid beslut om byggnadens framtida bevarande och utveckling.

En byggnadsteknisk undersökning av stomme har utförts av Tyréns, vars tekniska rapport bifogas arbetet.

2. FASTIGHETSUPPGIFTER

OBJEKT:	Storrretagården
FASTIGHETSBECKNING:	Uppsala Storrreta 46:21, tidigare: Storrreta 47:277, Storrreta 45:1
ADRESS:	Ärentunavägen 11/Vattgårdsvägen 1
STAD:	Storrreta
KOMMUN:	Uppsala kommun
LÄN:	Uppsala län
ÄGARE:	AB Storrreta 46:21, c/o Botrygg AB, Linköping

3. KULTURHISTORISKT FÖRFATTNINGSSKYDD

DETALJPLAN

För fastigheten Storrreta 46:21 gäller detaljplan Dp 1211D (Detaljplan för Storrreta centrum, Vattholma kommun) i laga kraft 1990. För Storrretagården gäller q II innebärande skyddsbestämmelser och rivningsförbud. q anger att "Byggnadens exteriör - material, form och färg skall bibehållas. Byggnaden får inte rivas". II anger högsta antal våningar. Ett område omkring byggnaden är prickmark innebärande att marken inte får bebyggas. För Storrretagårdens framförliggande gårdstomt gäller "Anlagd park". För tomtens kompletterande byggnad anges C2 innebärande "kommundelskontor och föreningslokaler".

RIKSINTRESSE FÖR KULTURMILJÖVÅRDEN

Fastigheten gränsar till riksintresse för kulturmiljövården "Gamla Uppsala samt Fyrisåns och Björklingeåns dalgångar" som utgörs av en centralbygd av stor betydelse för rikets historia. I samband med planarbeten som kan innebära väsentliga förändringar inom områden av riksintresse för kulturmiljövården ska tidigt samråd ske med länsstyrelsen. Riksintressen ska skyddas mot påtaglig skada enligt Miljöbalken 3 kap.

FORNÄMNINGKULTURMILJÖLAGEN

Fastigheten Storrreta 46:21 ligger inom område för övrig kulturhistorisk lämning L1939:5274, Raä: Ärentuna 365. Lämningen utgörs av Bytomt/gårdstomt:

Bytomt (Storrreta), ca 305x30-110 m (NV-SÖ), ungefärlig utsträckning enligt storskifteskartan över Storrreta by från år 1763. Bebyggd. Stora delar av området bestod av ett villaområde år 1952.

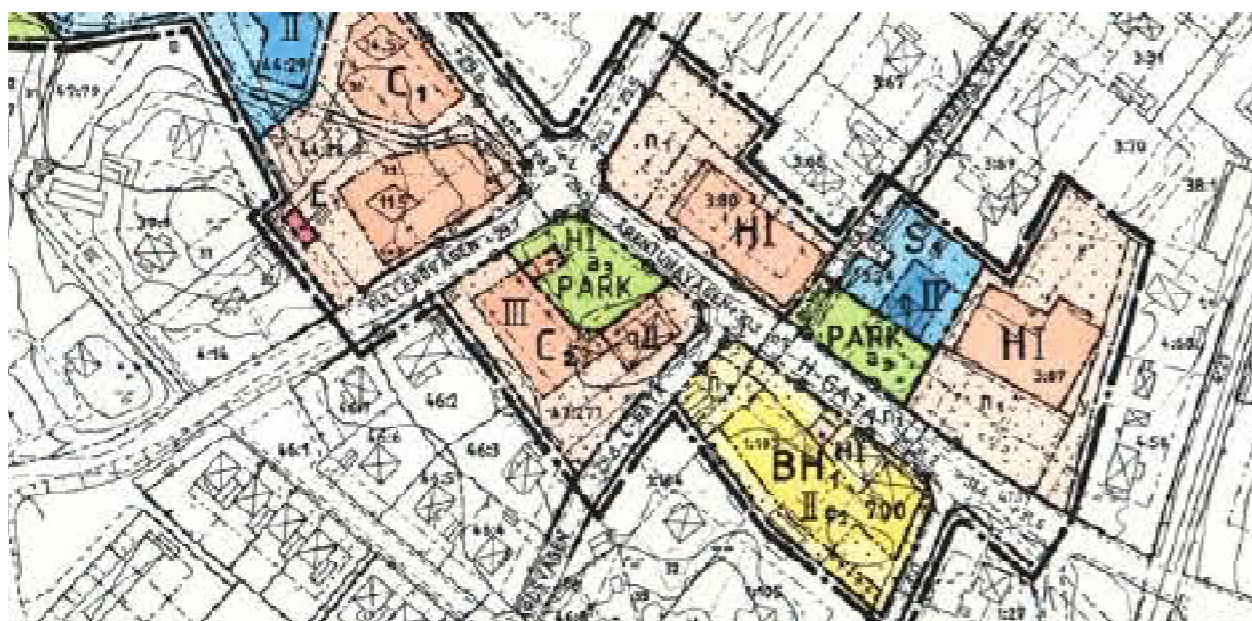
Äldsta skriftliga belägg, "jöns j dygrewreten" från år 1462, "Mickil i vreta" från år 1490 och "Storrwreta i gamel Upsala" från år 1635. (Annan inventering 2017, 1st dnr 436-3201-17).

Fornlämningar skyddas enligt kulturmiljölagen 2 kap. Ingrepp eller åtgärd i fornlämning får endast utföras med tillstånd från Länsstyrelsen.

----- Fastigheten Storrreta 46:21

○ Storrretagården

Utsnitt ur detaljplan för Storvreta centrum, Vattholma kommundel, i laga kraft 1990.

KOMMUNAL KULTURMILJÖ

Del av fastigheten Storvreta 46:21 ligger inom en utpekad kommunal kulturmiljö. Uppsala kommun har i sitt kulturmiljöprogram angivit följande rekommendationer och riktlinjer för Storvreta:

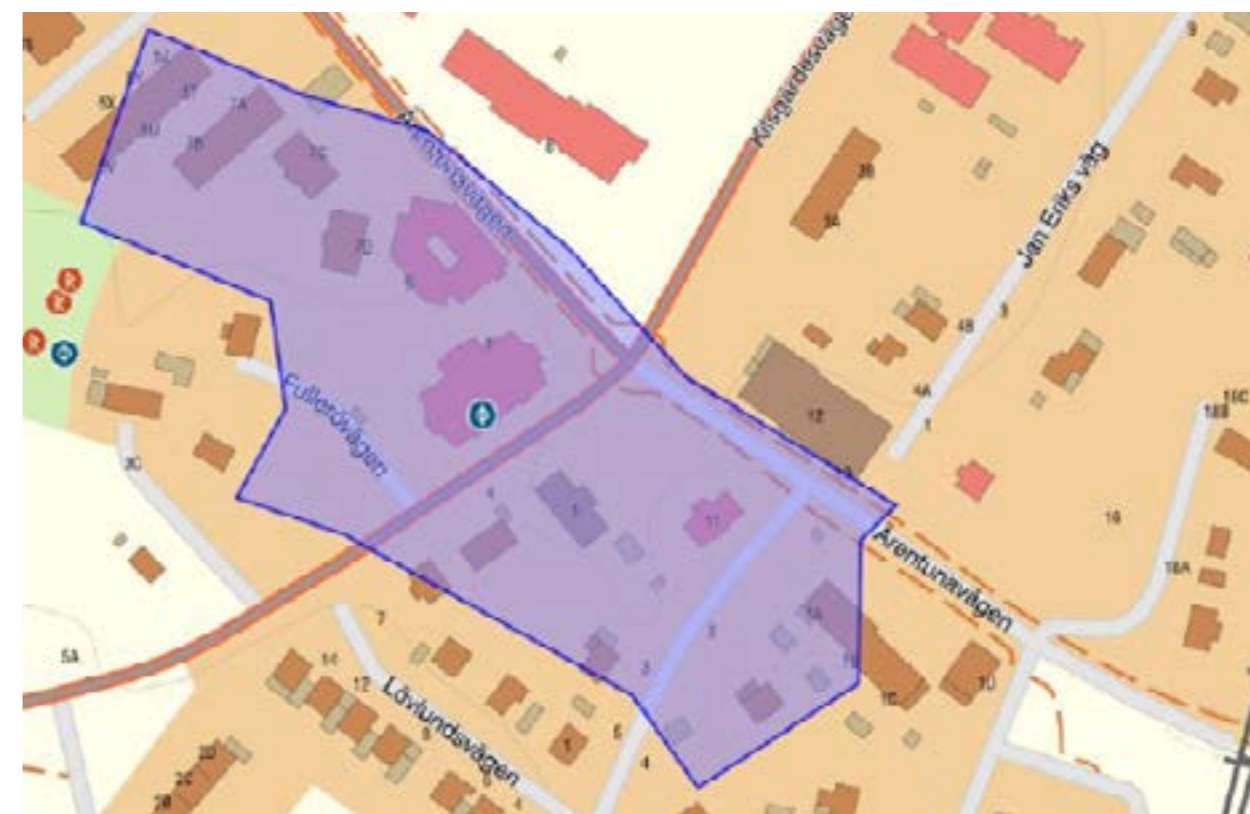
- Kulturmiljöer är olika känsliga och tål olika mått av förändringar i sin närhet. Respektavståndet till olika kulturmiljövärden varierar beroende på den befintliga miljöns innehåll och nytillskottets karaktär och skala.
- Kulturmiljöunderlag bör tas fram när så behövs.
- Storvreta tätort omfattar ett detaljplanlagt område. Storvreta berör i sin västra del riksintresse för kulturmiljövärden och kommunal kulturmiljö med värdekärna.

RIKSINTRESSE

- I samband med planarbeten som kan innebära väsentliga förändringar inom områden av riksintresse för kulturmiljövärden ska tidigt samråd ske med länsstyrelsen.

○ Storvretagården. Karta över riksintressen för kulturmiljövärden, Länsstyrelsen.

Karta över fornlämningar i Storvreta. Karta: Fornsök.

--- Fastigheten Storvreta 46:21

KOMMUNALA KULTURMILJÖMRÅDEN

- I samband med väsentliga förändringar inom kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer bör det klargöras i vilket utsträckning objekten är skyddsvärda. Inom de kommunala kulturmiljöområdenas värdekärnor får ny bebyggelse endast tillkomma i en omfattning som är lämplig med hänsyn till kulturmiljön och lokaliseras till miljöer eller lägen som liknar de traditionella tomtplatserna. Nya bostadshus bör inte tillkomma i enskilda gårds- eller torpmiljöer av kulturhistoriskt värde.

FORNLÄMNINGAR

- Till en fast fornlämning hör också det område som behövs för att bevara en fornlämning och ge den ett tillräckligt utrymme.

PLAN- OCH BYGGLAGEN (PBL)

Plan- och bygglagen ställer krav vid byggande. Vid ansökningar om bygglov skall kommunen bland annat kontrollera att byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt inte förvanskas. Varsamhetskravet syftar till att tillvarata byggnadens värden vid förändringar. Hänsyn ska tas till byggnadens karaktärsdrag. Av lagen framgår bl.a. att:

ALLMÄNNA OCH ENSKILDA INTRESSEN

Vid planläggning och ny bebyggelse ska utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan. Vid planläggning ska bebyggelseområdets särskilda historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden skyddas. Ändringar och tillägg i bebyggelsen ska göras varsamt så att befintliga karaktärsdrag respekteras och tillvara-

tas. (PBL 2 kap. 6§).

RIVNING

Rivningslov ska inte ges för en byggnad som bör bevaras på grund av byggnadens eller bebyggelsens historiska, kulturhistoriska, miljömässiga eller konstnärliga värde. (PBL 8 kap. 34§).

FÖRVANSKNINGSFÖRBUD

En byggnad som är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt får inte förvanskas. Kan också tillämpas på bebyggelseområden (PBL 8 kap. 13 §).

BEVARANDE OCH UNDERHÅLL

Ett byggnadsverk ska hållas i vårdat skick och underhållas så att dess utformning och de tekniska egenskaper i huvudsak bevaras. Underhållet ska anpassas till omgivningens karaktär och byggnadsverkets värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt. Om byggnadsverket är särskilt värdefullt från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, ska det underhållas så att de särskilda värdena bevaras (PBL 8 kap. 14 §).

ÄNDRING AV BYGGNAD

Ändring av en byggnad ska utföras varsamt så att man tar hänsyn till byggnadens karaktärsdrag och tar till vara byggnadens tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden (PBL 8 kap. 17 §).

BOVERKETS BYGGREGLER (2011:6) - FÖRSKRIFTER OCH ALLMÄNNA RÅD, BBR

BBR innehåller allmänna råd för att uppfylla plan- och bygglagens varsamhetskrav och förbud mot förvanskning.

VARSAMHET

För att en åtgärd ska anses vara varsam bör den respektera byggnadens karaktär avseende:

- Proportioner, form och volym,
- Materialval och utförande,
- Färgsättning,
- Detaljomsorg och detaljningsnivå,
- Den bör också ta vara detaljer som är väsentliga för byggnadens karaktär.

FÖRBUD MOT FÖRVANSKNING

Vid prövning av om en åtgärd medför en förvanskning bör det klargöras om åtgärden förändrar byggnadens karaktärsdrag eller skadar någon av de egenskaper som sammantaget ligger till grund för byggnadens eller områdets kulturvärden.

4. HISTORISK BAKGRUND

STORVRETA

Storvreta var ursprungligen en jordbruksbygd. Storvreta by har belägg från 1400-talet, men är sannolikt äldre än så. I "Stor Wreta by" fanns sju gårdar av vilka inga finns kvar idag. När norra stambanan knöts ihop i Storvreta år 1874 påbörjades en förändring då den tidigare bondbyn förvandlas till ett stationssamhälle. Från sekelskiftet började den tidigare bykärnan förtätas och växa. De villakvarter som växte fram bestod av trävillor med stora trädgårdar, gärna med lite sparade träd på tomten och i någon del berg i dagen.

På 1910- och 1920-talet blomstrade industrin på orten. I nya kvarter blandades bostadshus med industribyggnader. Under 1930-1950-talet växte orten sakta med etablering av villaområden och små verksamheter i samma anda som tidigare. Under 1960-1980-talen expanderade samhället kraftigt. Bebyggelsen som uppfördes i denna period bestod till stor del av småhus, kedjehus och radhus, och kan beskrivas som tät och låg. Parallellt skedde en omvandling i delar av centrum. Flera gamla byggnader fick ge vika för nya etableringar som i tiden var mer ändamålsenliga, bland annat uppfördes nya lokaler för en konsumbutik och flera skolor.

STORVRETAGÅRDEN

Storvretagården är vad som finns kvar av Storvretas bondgårdar. Den kvarvarande byggnaden utgörs av en mangårdsbyggnad vid en av Storvretas bondgårdar och är enligt uppgift uppförd omkring 1900-1910 på platsen för en tidigare mangård. Gårdens äldre mangårdsbyggnad och ekonomibyggnader finns inte längre kvar.

Vattholma kommun (ingår idag i Uppsala kommun) köpte gården när kommunen behövde mer mark till skolor. Gårdens ägare, Enar Andersson, även Bond-Andersson kallad, fick bo kvar i huset fram till 1950-talet. Byggnaden har därefter används som bl.a. kommundelskontor, bibliotek,

Storvretagården i fotografiets nedre vänstra hörn. Tidigare ekonomibyggnad vid Ärentunavägen norr om Storvretagården finns inte kvar. Foto: Flygfoto 1952, Storvreta FLY1835, AB Flygtrafik, Upplandsmuseet.

Storvreta by, laga skifteskarta 1851. Tomten för nuvarande Storvreta mangårdsbyggnad inom ring. Karta: Historiska kartor, Lantmäteriverket.

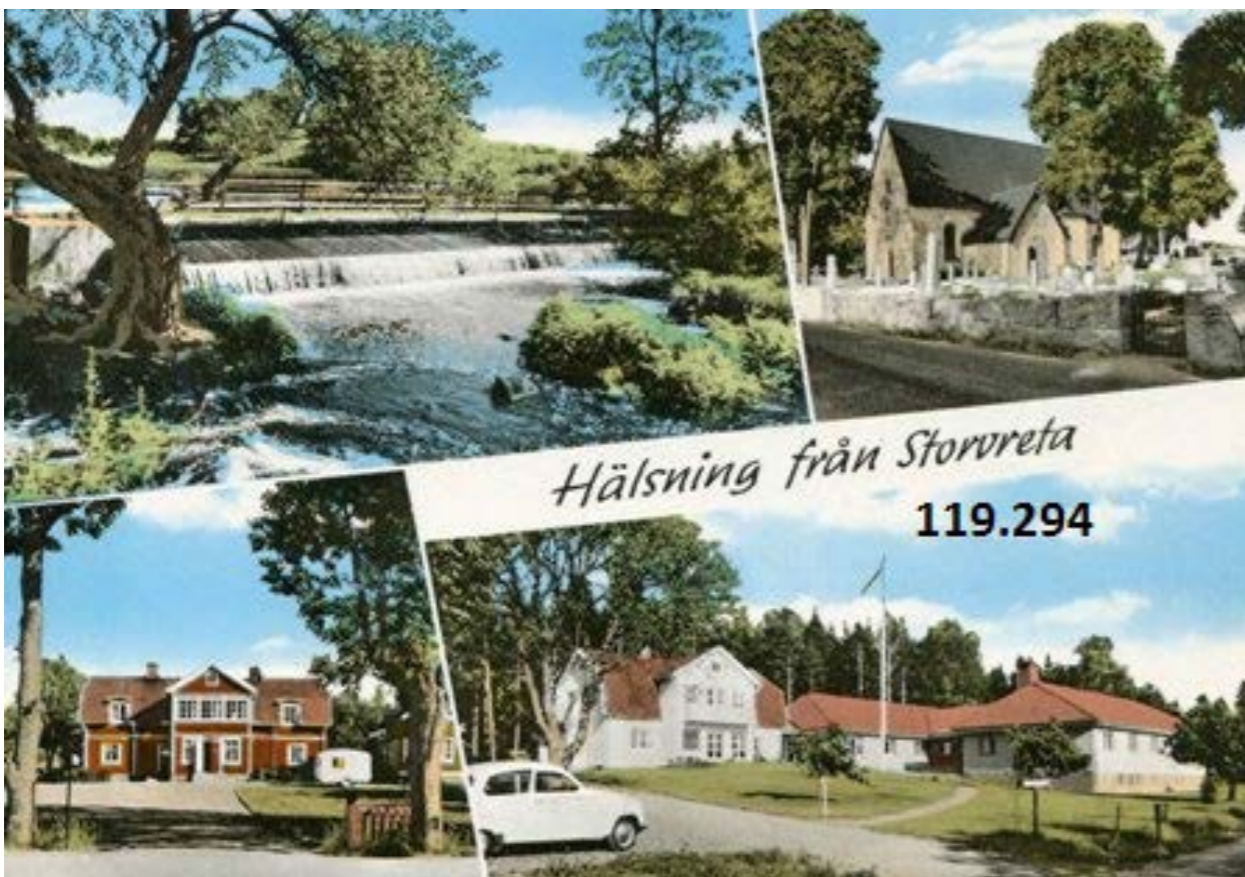
Storvretagården omkring 1900-talets mitt. Boningshuset höger om Storvretagården revs för att ersättas av Storvretas nya kommunhus 1990. Lägga märke till de högväxta lövträden vid Fullerövägen. Foto: Ur PRO, Minnesskrift 60 år.

ÄGARHISTORIK

- 2020 AB Storvreta 46:21, c/o Botrygg
- 2009 Uppsala Kommuns Fastighetsaktiebolag
- 1992 Fastighetsbolaget Storvreta Handelsbolag
- 1985 Uppsala Kommun
(Tidigare ägarlängd kräver forskning hos Riksarkivet.)

KRONOLOGI

- 1900 Nybyggnad, ca 1900-1910.
- 1920 Enligt uppgift ombyggnad.
- 1952 Ombyggnad av arrendebostad.
- 1961 Ombyggnad och reparation av samlingslokaler, bibliotek och två enrumslägenheter.
Byggherre: Vattholma Kommun.

Vykort med "Hälsning från Storvreta". Storvretagården till vänster i vykortets nedre del. Lägg märke till de stora lövträden vid Fullerövägen. Foto: U.119294. Leopolds antikvariat. <http://www.abm.se/leopolds>

5. BYGGNAD SINVENTERING OCH ÅTGÄRDSPROGRAM

SAMMANFATTANDE SKICK/SKADEBILD/ÅTGÄRDSBEHOV

Storvretagårdens underhåll är kraftigt eftersatt varför byggnaden har ett omfattande renoveringsbehov.

Till mer akuta insatser hör att hålla taket tätt samt åtgärda felaktig avvattningsförhållning för att skydda byggnaden från framtida fuktskador.

Fasad, fönster och dörrar bedöms vara i huvudsakligen godtagbart skick men har stort behov av renovering och målning.

Vid en framtida renovering är det önskvärt att åtgärda/återställa tidigare ovarsamma utföranden som har en negativ inverkan på byggnadens arkitektoniska värden som t.ex. felaktigt val av entrédörr, ospröjsade fönster och tillgänglighetsramp av stål.

Byggnaden har även till sin interiör behov av renovering och underhåll.

Storvretagården från Fullerövägen. Foto: Lisa Sundström.

Storvretagården från Ärentunavägen. Foto: Lisa Sundström.

Storvretagården från kommunhuset. Foto: Lisa Sundström.

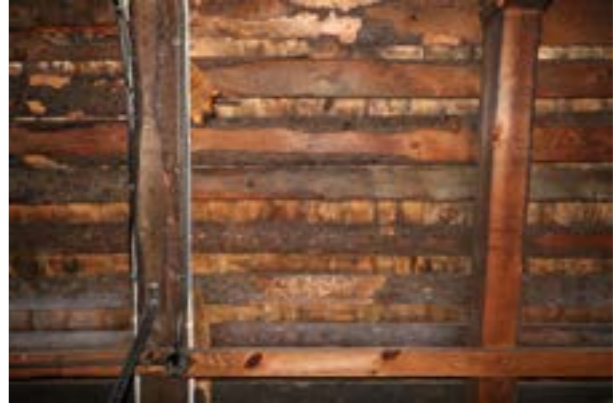
Storvretagården från Fullerövägen. Foto: Lisa Sundström.

Storvretagården från Vattgårdsvägen. Foto: Lisa Sundström.

STOMME OCH TAKSTOL

Byggnadsdel	Tillståndsbeskrivning	Åtgärdsförslag
<p>Stomme Plankstomme av trä.</p>	<p>Skadad stomme kan eventuellt förekomma lokalt vid skadad locklistpanel samt i läge vid skadad hängränna och vid saknad vattbräda på tak.</p>	<p>Stommen skyddas omgående från ytterligare skador genom åtgärd av felaktigt monterad hängränna för att undvika vatteninträngning. Lösa eller saknade taktegel justeras och kompletteras med taktegel lika befintligt för att skydda stomme mot inträngande vatten. Vid lokala skador i panel undersöks underliggande stomme för eventuella röt-skador.</p>
<p>Takstol Takstol av trä. Både ny råspont samt äldre undertak av okantad panel och stickspån.</p>	<p>Takstol har skador efter tidigare brand. Takstolarnas dimensioner har av konstruktör bedömts som bibehållna och dess kärna och bärande del intakt.</p>	-

Fotografi		
		
<p>Torkad panel som blottar stommen förekommer i mindre utsträckning.</p>		
	<p>Felaktig konstruktion vid gjuten trappa orsakar fukt som kan påverka stommen negativt.</p>	
		
<p>Takstolen har skador efter en brand. Delvis ny undertakpanel.</p>		
	<p>Ursprungligt undertak med okantad panel och stickspån.</p>	

GRUND OCH SOCKEL

Byggnadsdel	Tillståndsbeskrivning	Åtgärdsförslag
<p>Grund Stengrund. Gjuten källare i del av byggnad.</p>	<p>Inga synbara skador. Viss växtlighet mot grund.</p>	<p>Växtlighet mot grund rensas.</p>
<p>Sockel Råhuggen granit.</p>	<p>Plåtbeslagning över sockel har ett misspydande utseende och punktvisa skador i plåt samt flagad färg. Grundventiler i stengrund har ett modernt och misspydande utförande.</p>	<p>Plåtbeslagning av sockel åtgärdas och utförs på traditionellt sätt med bräda. Grundventiler ersätts till nya ventiler med traditionellt utförande.</p>

Fotografi	
	
<p>Misspydande plåtbeslag över stengrunden.</p>	<p>Plåtbeslagningen över sockel har flagande färgskikt.</p>
	
<p>Sockel av råhuggen granit.</p>	<p>Felaktigt val av grundventiler.</p>

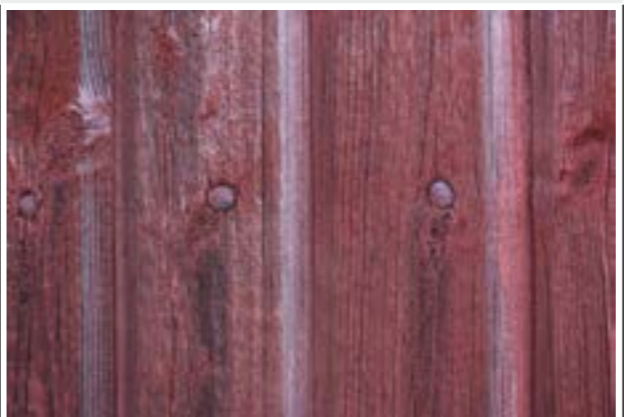

TAK OCH SKORSTEN

Byggnadsdel	Tillståndsbeskrivning	Åtgärdsförslag
<p>Tak Tvåkupigt lertegel. Tegelnock. Täckbrädor av vit plåt.</p>	<p>Taket har troligen omläggningsbehov samt behov av översyn av undertak och papp. Lösa tegelpannor förekommer. Smärre påväxt av mossa och alger. Täckbräda saknas vid södra gaveln. Täckbrädor m.m. har ett modernt missprydande utförande.</p>	<p>Lösa och saknade tegelpannor bör justeras/kompletteras omgående. Täckbräda som saknas kompletteras omgående. Vid omläggning av tegeltak återanvänds befintliga tegelpannor. Eventuellt rötskadad råspont ersätts med ny. Ny takpapp av hög kvalitet används. Taktegel kan borstas av från påväxt. Vid omläggning av tak utförs nya täckbrädor med traditionellt utförande.</p>
<p>Skorsten Tegelmurad skorsten. Plåtöverbeslagning.</p>	<p>Vittrat tegel och fogning förekommer.</p>	<p>Skadat tegel kratsas ur. Svårt skadat tegel ersätts med ny sten lika befintligt. Skadade fogar kratsas ur och omfogas med kalkbruk.</p>

Fotografi	
	
<p>Tvåkupigt lertegel.</p>	<p>Täckbrädor m.m. av vit plåt</p>
	
<p>Täckbräda saknas över takets södra gavel.</p>	<p>Skorsten med synligt tegel.</p>

FASAD

Byggnadsdel	Tillståndsbeskrivning	Åtgärdsförslag
<p>Fasad Fasad klädd med växlande stående och liggande faluröd dubbelfasspontpanel med vita lister och omfattningar. Stående dubbelfasspont i bottenvåning, liggande dubbelfasspont över våningsband och stående dubbelfasspont i gavelrösten. Äldre panel spikad med klippspik. Nyare utbytt panel spikad med modern spik. Vita lister och omfattningar av trä. Vindskivor av trä. Fotlist av av vitmålad plåt har ett misspyrdande utförande.</p>	<p>Fasadpanel, lister och omfattningar har stort målningsbehov. Mindre del panel är lös eller fuktskadad. Lister och omfattningar har krackelerande färg. Fasadens våningsband har klätts med plåtbeslagning som har ett misspyrdande utförande. Fotlist av plåt har skadade färgskikt.</p>	<p>Skadad fasadpanel skarvas, lagas och spikas till. Vid spikning används klippspik. Fasadpanel målas om. Panelen borstas ren och målas med äkta falurödfärg. Lister, omfattningar, vindskivor och takfotens underpanel målas om. Färg skrapas till fast underlag och målas med äkta linoljefärg. Eventuell röt-skadade lister ersätts med nytt trä av hög kvalitet med utförande lika befintligt. Överbeslagning av plåt på våningsband avlägsnas. Fotplåten avlägsnas och ersätts av trä med ett traditionellt utförande.</p>

Fotografi	
	
<p>Dubbelfasspontpanel spikad med klippspik.</p>	<p>Lister, omfattningar, vindskivor m.m. har målningsbehov.</p>
	
<p>Våningsband har plåtbeslagits på ett misspyrdande sätt.</p>	<p>Misspyrdande plåtbeslagning mot sockel.</p>

SNICKERIER/DÖRRAR

Byggnadsdel	Tillståndsbeskrivning	Åtgärdsförslag
<p>Dörr i huvudentré Modern dörr. Vit.</p> <p>Dörr i sidoställd entré Dörr med karosseripanel med glasad ruta av 1940-50-karaktär. Dörröppning upptagen omkring 1900-talets mitt.</p>	<p>Val av modern dörr av standardutförande från byggfabrik är ett ovarsamt val av entrédörr på den kulturhistoriskt värdefulla byggnaden. Dörrens panel är kraftigt röt-skadad i nederkant.</p>	<p>Ny dörr och dörröppning tillverkas av hög kvalitet med anpassning till byggnadens byggnadstid och karaktär. Målas med linoljefärg.</p> <p>Dörröppningen är inte ursprunglig och kan sättas igen.</p> <p>Vid bibehållande av dörröppning lagas dörrens panel lika befintligt och målas med linoljefärg. Alternativt nyttillverkas dörr lika befintlig och målas med linoljefärg.</p>

Fotografi	
	
<p>Huvudentré med modern dörr från byggfabrik.</p>	<p>Sekundär entré med dörr klädd med karosseripanel.</p>

SNICKERIER/FÖNSTER

Byggnadsdel	Tillståndsbeskrivning	Åtgärdsförslag
<p>Fönster i gavelrösten Spetsbågiga småspröjsade ursprungliga enkla bågar.</p> <p>Fönster i våningsplan och takkupor Kopplade ospröjsade utåtgående tvåluftsfönster från omkring 1950-tal.</p> <p>Fönster i verandans övre våning Kopplade småspröjsade moderna fönster.</p> <p>Fönster i verandans botten-våning Kopplade moderna fyrluftsfönster.</p> <p>Fönster i verandans grund Småspröjsat fönster täckt med skiva.</p>	<p>Samtliga fönster har omkittnings- och ommålningensbehov. Rötskadade bottenstycken förekommer i mindre omfattning. Nya moderna fönster har låg kvalitet till material och utförande.</p>	<p>Fönster renoveras. Fönster rengörs från färg, kittas om med linoljekitt och målas med linoljefärg. Rötskadade delar skarvas/lagas. Småspröjsade ursprungliga fönster i gavelrösten ska bibehållas. Fönster i verandans grund återupptas och renoveras. Långsiktigt bör nya moderna fönster ersättas med nytillverkade av hög kvalitet till utförande avseende dimensioner, spröjsning och beslagning lika ursprungliga fönster med hänsyn till husets byggnadstid och karaktär.</p>

Fotografi	
	
<p>Ursprungliga småspröjsade spetsbågiga fönster i gavelröste.</p>	<p>Verandans småspröjsade fönster är moderna.</p>
	
<p>Tvåluftsfönster av 1940-50-talskaraktär.</p>	<p>Samtliga fönster och omfattningar har renoverings- och målningsbehov.</p>

TAKAVVATTNING

Byggnadsdel	Tillståndsbeskrivning	Åtgärdsförslag
<p>Hängrännor och stuprör Hängrännor och stuprör av vitmålad plåt. Stuprör med rundade böjar.</p>	<p>Skadade stuprör förekommer. Flagnande färg. Hängränna i vid husets sydästra sida felmonterad så att vatten rinner över fasad och orsakar fuktskador. Fågelbo i nordöstra sidans hängränna. Stuprör med runda böjar har ett otraditionellt utseende.</p>	<p>Skadade stuprör åtgärdas. Felaktigt monterad hängränna åtgärdas omgående. Fågelbo rensas (omplaceras?) från hängränna. Avvattning ommålas. Vid byte hängrännor och stuprör ska dessa utföras med ett traditionellt utförande med stuprör med skarpa böjar.</p>

Fotografi	
	
<p>Stuprör med rundade böjar.</p>	<p>Felaktigt monterad hängränna orsakar rinnande vatten på fasad.</p>
	
<p>Stuprör med påkörningsskada.</p>	<p>Fågelbo i hängränna.</p>

TRAPPA

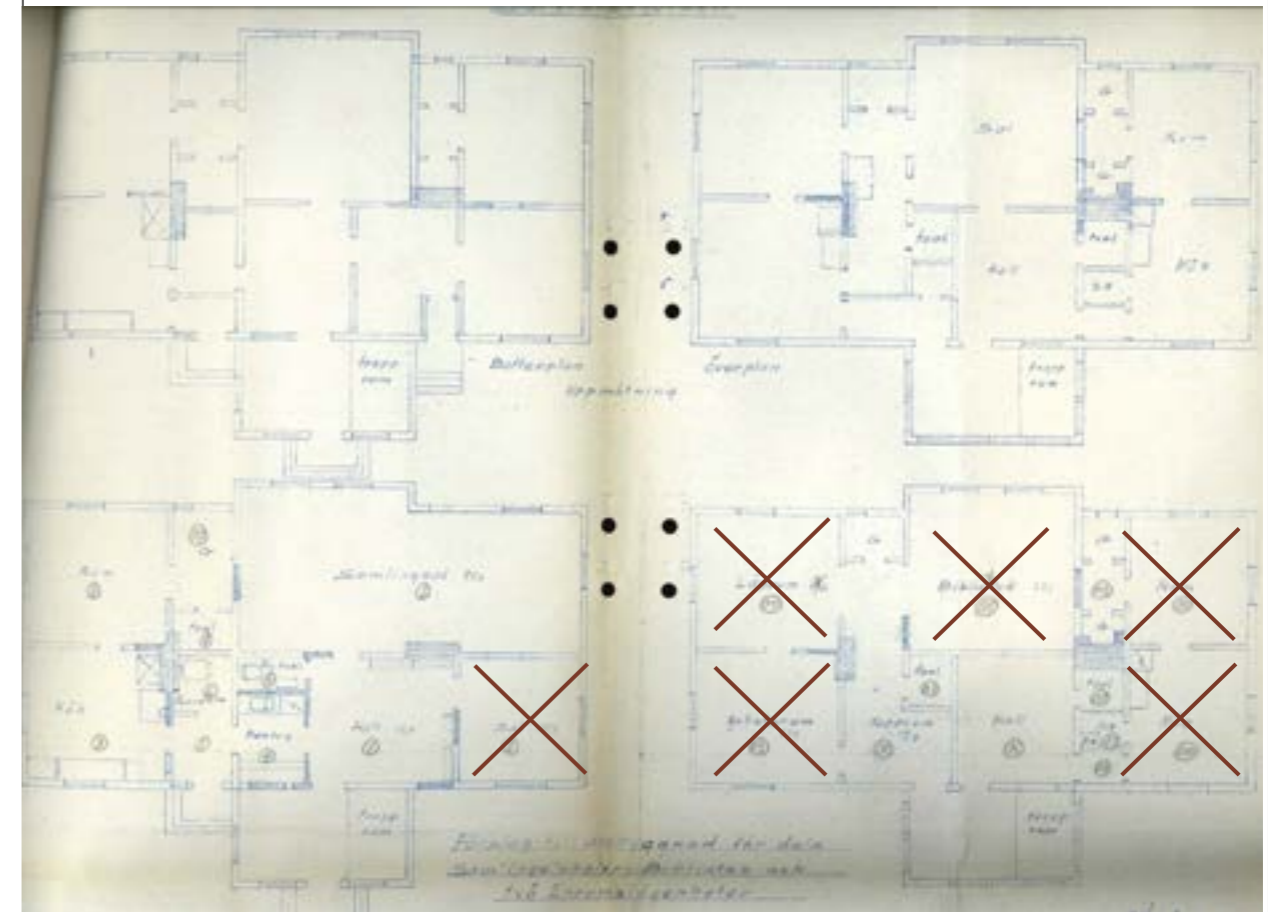
Byggnadsdel	Tillståndsbeskrivning	Åtgärdsförslag
<p>Trappa huvudentré Vilplan vid huvudentré av modern gallerdurk med stål-ramp för tillgänglighet.</p> <p>Trappa vid sekundär entré Trappa vid sekundär entré gjuten trappa med smides-räcke från omkring 1900-talets mitt.</p>	<p>Huvudentrés tillgänglighet-slösning med stålram vilplan har ett missprydande ut-seende och har inte anpassats till byggnadens karaktär. Trappans konstruktion mot verandan orsakar fuktskador i panel.</p>	<p>Stålram och vilplan av-lägsnas. Ny trappa tillverkas med anpassning till bygg-nadens karaktär. Trappans möte med fasa-dpanel ses över och åtgär-das. Räcke stålborstas och målas med linoljefärg.</p>

Fotografi	
	 <p>Huvudentrés vilplan av ståldurk.</p>
<p>Gallerdurk av stål vid huvudentré.</p>	 <p>Gjuten trappa från omkring 1900-talets mitt vid sekundär entré. Konstruktion mot fasadpanel orsakar fuktproblem.</p>

INTERIÖR

Byggnadsdel	Tillståndsbeskrivning	Åtgärdsförslag
<p>Byggnaden har till sin interiör kraftigt moderniserats och bevarar mycket lite av ursprunglig fast inredning. Bevarade delar utgörs av delvis ursprunglig sexdelad planlösning samt fyllningsdörrar. Fler av de bevarade fyllningsdörrarna har täckts med släta skivor.</p> <p>Foder och lister har moderniserats. Endast ett fåtal ursprungliga foder noterades. Verandan bevarar ursprungligt träräcke i våning två.</p> <p>Inga ursprungliga eldstäder finns kvar.</p> <p>Vid inventeringstillfället var fler av byggnadens rum inte tillgängliga.</p>	<p>Interiören saknar ursprunglig karaktär vad avser fast inredning. Interiören fasta inredning är i sämre omhändertaget skick och är i stort behov av renovering.</p>	<p>Vid upprustning ska byggnadens bevarade fyllningsdörrar bibehållas, återställas och renoveras. Verandans träräcke ska bibehållas. Vid nyttillverkning av foder kan det bevarade fodret av jugendkaraktär användas som förlaga.</p>

Uppmättningsritning

Uppmättningsritning och förslag till ombyggnad för samlingslokaler, bibliotek och två enrumslägenheter, 1961. Kryssade rum ej tillgängliga vid inventeringstillfället. Ritning: Uppsala stadsarkiv.

Källare med bräddörr.

Fönster i verandans grund är täckt exteriört. Interiör småspröjsat fönster med ursprungligt foder.

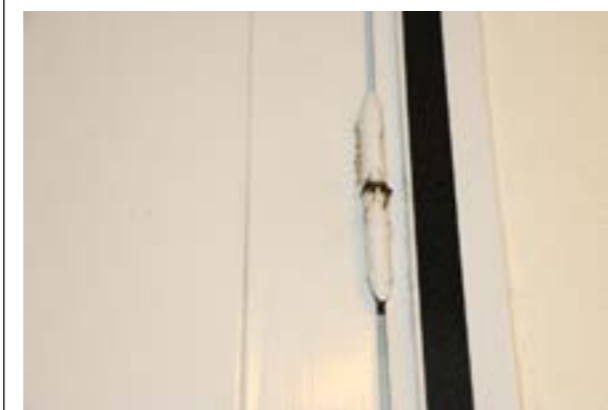
Gjutna väggar i källare.

Fönster i verandans bottenvåning bevarar ursprunglig fönsterfoder av jugendkarkatär.

Hall i bottenvåningen med moderna släta dörrar samt en äldre fyllningsdörr täckt med slät skiva.

Delvis dörrar med ursprungliga gångjärnsbeslag.

Gjuten trappa till källare.

Pardörrar i bottenvåningens hall.

Bottenvåningens samlingsal är helt moderniserad.

Bottenvåningens samlingsal.

Femfyllningsdörr i den övre våningens hall.

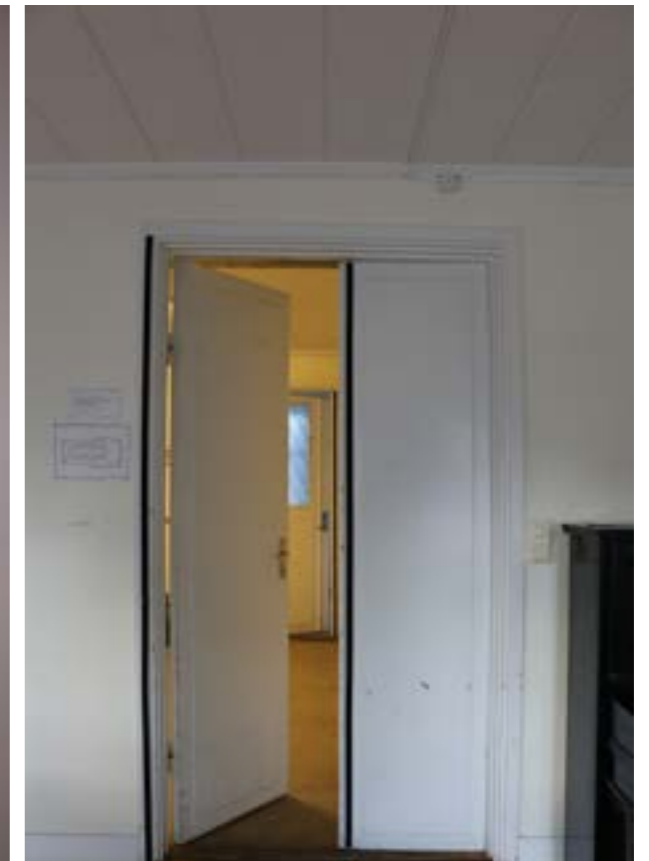
Ursprungligt räcke av trä i verandans övre våning med jugendkaraktär.

Ursprungligt gångjärnsbeslag och foder.

Fönster av 1940-50-talskaraktär.

Pardörrar klädda med släta skivor.

6. KULTURHISTORISKA VÄRDEN OCH KARAKTÄRSDRAG

KULTURHISTORISKA VÄRDEN

Storvreta gården är en viktig bevarad byggnad som berättar om Storvretas historia som bondbygd. Mangårdsbyggnaden är den enda bevarade byggnaden efter en av Storvretas gårdar som ingick i historiska Storvreta by. Av den centrala bymiljön återstår endast Storvretagårdens mangårdsbyggnad och är en av Storvretas äldsta bevarade byggnader.

Mangårdsbyggnaden är uppförd omkring sekelskiftet 1900 och är ett exempel på centralsvenska mangårdsbyggnader med veranda. Byggnaden bibehåller huvudsakligen sin ursprungliga form och karaktär och utgör ett tidstypiskt exempel på byggnadstidens mangårdsbyggnader. Byggnadens ursprungliga fönster och dörrar har efterhand ersatts med dörrar och fönster på ett ovarsamt sätt vilket i viss mån minskat byggnadens upplevelsevärden.

Storvretagårdens tomt med gräsytor och högvuxna gamla ädellövträd som ingått i den gamla gårdsmiljön är viktiga inslag och en värdefull del av Storvretagårdens kulturmiljö. Platsen med gräsytor, gångar och träd har bibehållits och kompletterats med en anlagd "torgplats" i samband med kommunhusets uppförande intill gården som ska erinra om en "stadspark framför Rådhuset" (Rådhuset, här Kommunhuset).

Sammantaget bedöms Storvretagården vara väsentlig byggnad av vikt för förståelsen för Storvretas historia och ett viktigt inslag i Storvretas centrum.

KARAKTÄRSSKAPANDE BYGGNADSDETALJER

EXTERIÖR

- Byggnadens form och volym.
- Fasadmaterial av dubbelfasspontpanel målade i faluröd kulör med vitmålade lister och omfattningar av trä.
- Byggnadens grund av huggen granit.
- Takmaterial av lertegel krönt av tegelskorstenar.
- Byggnadens ursprungliga spetsbågiga fönster.
- Byggnadens fönstersättning.
- Tomtens omgivande gräsytor, gångar och ädellövträd.

INTERIÖR

- Ursprunglig fast inredning såsom bibehållna fyllningsdörrar, foder och verandaräcke.

7. REKOMMENDATIONER VID ÄNDRING OCH RENOVERING

- Till- och påbyggnader bör undvikas.
- Renovering och ändringar ska utföras med varsamhet och med hänsyn till kulturhistoriska värden.
- Husets ursprungliga fasad- och takutformning ska bibehållas.
- Husets ursprungliga detaljutformning ska bibehållas.
- Byggnaden ska underhållas kontinuerligt med metoder, material och kulörer som är anpassade till husets ursprungliga utformning, särdrag och byggnadsteknik på ett hantverksmässigt sätt.
- Hänsyn ska tas till kulturhistorisk värdefull fast inredning.
- Ändringar eller nya installationer ska utföras med varsamhet med hänsyn till kulturhistoriska värden och karaktärsdrag.
- Till fördel för byggnadernas arkitektoniska värden kan tidigare ovarsamma förändringar av vikt för byggnadernas detaljutformning återställas med anpassning till byggnadens karaktär och kulturhistoriska värden såsom t ex spröjsade fönster, entrédörr och huvudentréns trappa.
- Konsulter och entreprenörer ska ha erfarenhet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och traditionella material och metoder. Referenser på väl utfört arbete i särskilt kulturhistoriskt värdefulla byggnader ska kunna redovisas.
- Arbeten bör följas av antikvariskt sakkunnig som ska dokumentera vad som framkommer vid arbetet samt dokumentera använda material och utföranden.

8. FÖRSLAG PÅ SKYDDSD- OCH VARSAMHETSBESTÄMMELSER

Förslag på skydds- och varsamhetsbestämmelser i detaljplan. Byggnaden bedöms omfattas av PBL 8 kap. §§ 13, 14 och 17. Kulturhistoriskt och miljömässigt värdefull byggnad som ska bibehålla sin ursprungliga karaktär med avseende på volym, proportioner, indelning, material och materialbehandling, färgsättning samt detaljnivå.

BYGGNADEN FÖRSES MED RIVNINGSFÖRBUD (r)

SKYDDSBESTÄMMELSER INFÖRS I PLAN (q)

- Sockel av granit ska bevaras.

VARSAMHETSBESTÄMMELSER INFÖRS I PLAN (k)

- Taktäckning ska vara rött lertegel.
- Fasader ska vara dubbelfasspontpanel i faluröd kulör med vita lister och omfattningar av trä.
- Listverk ska utformas lika ursprungliga.
- Fönster ska utformas lika ursprungliga fönster avseende indelning, dimensioner och material samt tidstypisk kulör.
- Dörrar ska utformas lika ursprungliga avseende indelning, dimensioner och material samt tidstypisk kulör.
- Andra exteriöra ändringar ska utföras med särskild hänsyn till övriga värdebärande karaktärsdrag.
- nteriöra ändringar ska utföras med särskild hänsyn till ursprungliga fyllningsdörrar, foder och trappräcke i veranda.

9. KÄLLOR

LITTERATUR

Bondhemmanen i Storvreta by, ur Storvreta Ärentuna kultur- och hembygdsförenings bok Storvretabygden Forntid - Nutid 1990

Fördjupad översiktsplan för Storvreta, 2012

Storvreta, En minnesskift Minnesskrift till 60 årsjubileum, 2019

Uppsala kommuns kulturmiljöprogram, 2014

ARKIV

Fornsök, Riksantikvarieämbetet

Digitalt museum, fotografier

Lantmäteriet, historiska kartor

Uppsala Hembygdsförening, fotografier

Uppsala kommun, detaljplan och kartor

Uppsala Stadsarkiv, ritningar